

In het kader van de **internetconsultatie bij het wetsvoorstel voor de ‘Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen’** willen wij vanuit het perspectief van pleeggezinnen enige opmerkingen maken.

“1. “There is one thing worse than being talked about, and that is not being talked about”

We beginnen onze reactie met een verzuchting. In de begeleidende stukken rond de wet en in de vormgeving van het stelsel van jeugdhulp wordt veel gesproken over “professionals, aanbieders en gemeenten” die keihard werken om kinderen passende zorg te bieden, dicht bij huis. Dat is waar. Maar deze opsomming doet onvoldoende recht aan het feit dat ruim 16.000 (pleeg-)gezinnen (en dus tienduizenden volwassenen, jeugdigen en kinderen) “werken” aan die passende hulp. En dan hebben we het nog niet over steungezinnen, buurtgezinnen en allerlei andere manieren om “preventief” gezinnen te ondersteunen. Dat legioen aan vrijwillige hulpverleners, dat groter is dan het aantal mensen die zich betaald inspinnen, verdient in daden, maar ook in woorden expliciete aandacht. Waardeer “hulpverlenende” gezinnen in de jeugdhulp door hen als groep expliciet een plek te geven, naast gemeenten, aanbieders, professionals en cliënten.

2. Regionale afspraken goed idee, maar dat gaat niet alleen over jeugdhulp

Wij delen de in de MvT neergelegde mening dat regionale samenwerking voor een goede uitvoering van pleegzorg van belang is. In de pleegzorg is schaalgrootte belangrijk, voor de matching van kinderen en gezinnen, voor een brede ondersteuning. Organisatie op alleen gemeentelijke schaal is daar onvoldoende. In de praktijk is in ieder geval de regionale en soms zelfs bovenregionale indeling er nu ook al, omdat op dit moment zo’n 28 pleegzorgorganisaties de rol van ondersteuners van pleeggezinnen hebben en dat dus verschillende van die aanbieders één of meer van de 42 regio’s bedienen.

Wel onderstrepen we dat de in de decentralisaties bedoelde samenhang van verschillende beleidsterreinen in de sociaal domein van groot belang is voor een zo maatschappelijk onderwerp als zorg voor jeugd. Regiovisies kunnen zich niet beperken tot onderwerpen die typisch “Jeugdwet” zijn maar moeten zich richten op alle onderwerpen die voor de leefwereld van de betrokken gezinnen van belang zijn. Voor pleeggezinnen gaat het daarbij om de manier waarop PGB’s worden verleend, hoe eigen bijdrage regelingen van individuele gemeenten voor leerlingenvervoer eruit zien en of zij recht hebben op familiekorting voor het zwembad. Daarin hebben individuele gemeenten nu hun eigen beleid.

3. Toereikende financiering: een “grotere taart”

De nieuwe wet wordt gepresenteerd als het antwoord op de knelpunten in de organisatie van de jeugdhulp die in de MvT worden genoemd. We vrezen dat alleen structuuro oplossingen niet voldoende zijn. Het vraagt ook middelen.

Jeugdhulp door/in gezinnen is typisch een voorbeeld van transformatie. Meer ruimte voor pleegzorg zou op de langere termijn wel kunnen ontstaan door substitutie van geld als we slagen in de transformatie naar dergelijke meer maatschappelijkere vormen van jeugdhulp. Dat is de bedoeling, maar niet morgen gerealiseerd. Ervaringen in andere terreinen van zorg laten zien dat het verplaatsen van budgetten na substitutie een complex onderwerp is.

Onderzoek van vele kanten – van inspecties tot de commissie De Winter - laat zien dat verbetering binnen de pleegzorg sneller nodig is. Redelijke tarieven die voldoende ruimte bieden voor de huidige ondersteuning én voor versterking en innovatie zijn ook in de pleegzorg heel hard nodig.

De meeste aanbieders van pleegzorg zijn brede jeugdhulpaanbieders die een groot deel van het spectrum van jeugdhulp uitvoeren. Op dit moment betekent dit dat een (volgens ons onvermijdelijk) groter worden van de “taartpunt” van pleegzorg er toe leidt dat er dan voor andere vormen minder overblijft. Dat blijken moeilijke afwegingen.

En als die afwegingen dan alleen binnen de “taartpunt” van pleegzorg moeten worden gemaakt, hebben te beperkte tarieven en daardoor budgetten tot gevolg dat de ene keuze – bijvoorbeeld investeren in een betere toerusting van pleegouders – betekent dat er (bijvoorbeeld) gesneden moet worden in de (toch al beperkte) formatie van ondersteuning of in de (toch al karige) vergoeding van bijzondere kosten. We horen van pleegouders dat zij merken dat op allerlei plekken in het vleys wordt gesneden. Succesvolle pleegzorg vraagt een samenhangend pakket maatregelen en de daarbij behorende middelen.

4. Vorming van beleid ook gestructureerd samen met pleeggezinnen

In het kader van het brede “Actieplan Pleegzorg” zijn landelijk verbetertrajecten gestart. We denken dat zulke landelijke stimuleringsprogramma’s nodig blijven en regio’s kunnen helpen mogelijkheden te zien en keuzes te maken. Maar we zien ook dat door de ingewikkelde situatie resultaten tot op heden beperkt borging vinden in de regionale en lokale praktijk.

Inhoudelijk komt men daar qua innovatie vaak niet verder dan het werven van nieuwe pleegouders: een soort “dweilen met de kraan open”. We denken dat het belangrijk is een structurele prikkel te leveren voor een continu “goed gesprek” over hoe men vorm kan geven aan de goede pleegzorg, waarbij het perspectief van pleeggezinnen, van pleegouders en (pleeg-)kinderen, centraal staat.

Wij denken dan ook dat er expliciet aparte ruimte moet zijn voor dat inhoudelijke gesprek over wat er nodig is voor goede pleegzorg in een specifieke regio. Het bijzondere karakter van “jeugdhulp door gezinnen” heeft specifieke aandacht nodig, om het niet te laten verdrinken in de complexiteit van andere meer gespecialiseerde (en duurdere) vormen van jeugdhulp. De uitkomsten van dat goede gesprek kunnen dan een bouwsteen zijn voor de regiovisie. En net zoals gebruik moet worden gemaakt van de ervaringsdeskundigheid van cliënten, moeten bij de vormgeving van de pleegzorg de stem, de ervaring en behoeften van pleeggezinnen (pleegouders én pleegkinderen) een duidelijke plek krijgen.

Innovaties voor het behoud van pleeggezinnen zouden veel meer aandacht moeten krijgen. Een gedeeld (gespreks-)kader tussen gemeenten, jeugdhulpaanbieders en pleeggezinnen en een handelingsperspectief zou daarbij helpen.

Utrecht, 4 september 2020